

Beleidsnotitie:	Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling	
Uitgiftedatum:	28 mei 2019	
Concept / Definitief:	Definitief	

1 Inleiding

De Raad van Bestuur van SGL vindt:

- dat SGL verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan haar cliënten en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan cliënten die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij SGL op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met cliënten attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen.

Daarom heeft de Raad van Bestuur deze meldcode vastgesteld, zodat medewerkers weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. In deze code is ook vastgelegd op welke wijze SGL medewerkers bij deze stappen ondersteunt. Van zorgorganisaties en hun medewerkers wordt verwacht dat ze werken met een dergelijke meldcode. Het verplichte gebruik van een meldcode staat in de wet [Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#).

Voorliggend document is gebaseerd op het basismodel 'Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling', uitgegeven door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (geactualiseerde versie 2016). In 2017 is de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling opnieuw aangepast: alle beroepsgroepen die onder de werking van de Wet vallen moeten een afwegingskader in hun meldcode opnemen en beroepskrachten moeten vanaf 1 januari 2019 werken met deze herziene meldcode. De voorliggende meldcode is aangepast aan het nieuw opgestelde afwegingskader van de VenVN, waarmee wordt voldaan aan de verplichting vanaf 1 januari 2019 voor zorgprofessionals om te werken met een meldcode waarin de 5 afwegingsvragen zijn opgenomen.

Hierbij wordt in aanmerking genomen:

- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst;
- de Wet maatschappelijke ondersteuning;
- het privacyreglement van SGL.

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht, meld de signalen dan bij de leidinggevende. In dat geval is deze meldcode **niet** van toepassing.

2 Definities

2.1 Huiselijk geweld

(Dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eer gerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten.

2.2 Kindermishandeling

Iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eer gerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking.

2.3 Beroepskracht

De beroepskracht die voor SGL werkzaam is en die in dit verband aan cliënten van de organisatie zorg, begeleiding of een andere wijze van ondersteuning biedt, hieronder vallen tevens stagiaires en vrijwilligers.

2.4 Cliënt

Iedere persoon aan wie de beroepskracht zijn professionele diensten verleent.

3 Verantwoordelijkheden van SGL voor het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor beroepskrachten mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt SGL er zorg voor dat:

- binnen de organisatie en in de kring van cliënten bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- regelmatig een aanbod wordt gedaan van trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering zodat beroepskrachten voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- er voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de beroepskrachten kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en dat zo nodig acties in gang worden gezet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- afspraken worden gemaakt over de wijze waarop SGL haar beroepskrachten zal ondersteunen als zij door cliënten in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen.

4 Stappenplan meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Als een medewerker, stagiaire of vrijwilliger van SGL huiselijk geweld vermoedt, dient men dit te melden bij de leidinggevende. Samen met de leidinggevende wordt vervolgens het stappenplan doorlopen, waarbij afhankelijk van de situatie de begeleider of de leidinggevende de coördinatie en gesprekken op zich neemt.

Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van de medewerkers die binnen SGL werken. Signalering is geen stap in het stappenplan, maar een grondhouding die van medewerkers wordt verondersteld. Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van de 'Signaleringslijst Huiselijk en seksueel geweld' (zie bijlage 1).

Onderstaande stappen wijzen de medewerker de weg wanneer hij/zij meent dat er signalen zijn van huiselijk geweld of van kindermishandeling. De volgorde van de stappen is niet vaststaand. Ook kunnen stappen soms twee of drie keer worden gezet. Waar het om gaat is, dat een medewerker op enig moment in het proces alle relevante stappen heeft doorlopen, voordat hij/zij besluit om in overleg met de manager en teamleider, wel/geen melding te doen.

Binnen SGL is op elke locatie de teamleider geschoold die beschikbaar is voor advies en/of ondersteuning met betrekking tot huiselijk geweld en kindermishandeling. Maak hier vanaf het moment dat een niet pluis gevoel ontstaat gebruik van! Raadpleeg de manager altijd bij besluitvorming.

Er zijn geen wettelijke tijdstermijnen per stap bepaald. De medewerker dient i.o.m. de leidinggevende en teamleider, per situatie een inschatting te maken op basis van ernst en (on)veiligheid van de situatie. Het is aan deze partijen en SGL om effectief en verantwoord te handelen.

Download de gratis Meldcode app: [Meldcode app voor iPhone of iPad](#) of [Meldcode app voor Android](#). Dan heb je de stappen van de meldcode altijd bij de hand. Ook kun je direct contact opnemen met [Veilig Thuis in uw regio](#). Klik op de volgende link: <https://itunes.apple.com/nl/app/meldcode/id431602913?mt=8>

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De medewerker die heeft gesignaleerd, brengt de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en legt deze vast. Hij/zij legt ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Dit doet hij/zij altijd samen met de teamleider. Raadpleeg de manager altijd bij besluitvorming.

Leg in het elektronisch cliëntdossier de volgende gegevens vast:

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen je ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.

- Contacten over deze signalen (bijv. intern met deskundige collega's of extern met Veilig Thuis).
- Stappen die worden gezet.
- Besluiten die worden genomen.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk:

- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een medewerker die hierin geschoold is.

Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van de 'Signaleringslijst Huiselijk en seksueel geweld' (zie bijlage 1).

Heb je zelf geen contact met de kinderen van de cliënt, dan kun je toch signalen vastleggen over de situatie waarin deze kinderen zich mogelijk bevinden, als de toestand van de cliënt en/of het cliëntsysteem daar aanleiding toe geeft.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het advies bij de organisatie Veilig Thuis

De tweede stap is overleg over de signalen. Bespreek de signalen met de teamleider en manager. Vraag zo nodig ook op basis van anonieme cliëntgegevens advies bij de organisatie Veilig Thuis (www.vooreenveiligthuis.nl); bereikbaar dag en nacht, ook in het weekend onder het gratis telefoonnummer 0800-2000.

Overal in Nederland zijn Veilig Thuis organisaties. Onderstaand volgen de contactgegevens voor de organisaties in Limburg.

Veilig Thuis Noord-Midden Limburg
Prinsenstraat 4
5913 ST Venlo
info@veiligthuisnml.nl
www.veiligthuisnml.nl
Telefoon: 088-0072975

Veilig Thuis Zuid-Limburg
Het Overloon 2
6411 TE Heerlen
Postadres:
Postbus 33
6400 AA Heerlen

contact@veiligthuiszl.nl

www.veiligthuiszl.nl

Telefoon: 088-8805014

Adviesgesprekken vinden plaats op basis van anonieme gegevens. Voor een adviesgesprek hoef je je beroepsgeheim dus niet te verbreken.

Na een adviesgesprek onderneemt de organisatie Veilig Thuis geen actie in de richting van de cliënt en/of het cliëntstelsel. SGL blijft verantwoordelijk voor het al dan niet bieden van hulp.

Stap 3: Gesprek met de cliënt en/of het cliëntstelsel

Bespreek de signalen met de cliënt en/of het cliëntstelsel. Doe dat samen met de teamleider. Ook de organisatie Veilig Thuis kan ondersteuning bieden bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de cliënt en/of het cliëntstelsel.

Benadrukt wordt dat het niet de bedoeling is dat de medewerker een oordeel vestigt over de signalen of vermoedens; de rol van de medewerker mag niet beschuldigend zijn. Bedoeling is dat de medewerker de cliënt kan uitleggen welke mogelijkheden er zijn om hulp te krijgen en de cliënt kan verwijzen.

1. Leg de cliënt en/of het cliëntstelsel het doel van het gesprek uit.
2. Beschrijf de feiten die je hebt vastgesteld en de waarnemingen die je hebt gedaan.
3. Nodig de cliënt en/of het cliëntstelsel uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen je hebt gezien, gehoord en waargenomen.

Zorg voor verslaglegging van dit gesprek in het dossier. Stel de directiesecretaris op de hoogte van het gesprek met de cliënt. Op centraal niveau wordt dit in een register bijgehouden.

Stap 4 en 5: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en beslissen

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de cliënt en/of het cliëntstelsel het risico, de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Maak bij het inschatten van het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld gebruik van de expertise van de organisatie Veilig Thuis. Win zo nodig ook nog informatie in bij andere professionals die zijn betrokken bij de cliënt en/of het cliëntstelsel.

Hanteer het volgende afwegingskader (VenV, 2018):

	<p>1. Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</p> <p>Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier Ja: Ga verder met afweging 2</p>
	<p>2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van (een vermoeden van) acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</p> <p>Nee: Ga verder met afweging 3 Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.</p>
	<p>3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis Ja: Ga verder met afweging 4</p> <p>4. Aanvaarden de zorgvrager en diens systeem hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Ofwel: Ben ik in staat de hulp in samenwerking met de betrokkenen te bieden of organiseren? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p> <p>5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot duurzame veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp afsluiten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.</p>

Verslaglegging

- Leg de weging vast in het dossier.
- Als op basis van de stappen tot de conclusie wordt gekomen dat het vermoeden van mishandeling ongegrond is, teken dit dan ook aan in het dossier en leg vast op basis van welke gesprekken en adviezen.

- Bespreek deze conclusie ook met de cliënt en noteer in het dossier dat je dit met de zorgvrager hebt besproken. Blijf wel alert op de situatie.

Als blijkt dat sprake is van ernstige signalen of vermoedens van mishandeling of huiselijk geweld, is het een vereiste om melding te doen bij Veilig Thuis, ook als de medewerker op het moment van melden zelf in staat is om adequate hulp te bieden. Na het doen van een melding, wordt besloten (zelf of met ondersteuning van Veilig Thuis) of hulpverlening bieden of organiseren door SGL (ook) nodig is.

Denk bij melding aan Veilig Thuis aan het volgende:

- sluit bij je melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die je meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- overleg bij de melding met Veilig Thuis wat je na de melding, binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om de cliënt en/of het cliëntstelsel tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Bespreek de melding *vooraf* met de cliënt en/of cliëntstelsel, met ondersteuning van de teamleider:

1. leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
2. vraag de cliënt en/of het cliëntstelsel uitdrukkelijk om een reactie;
3. in geval van bezwaren van de cliënt, overleg op welke wijze je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren;
4. is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de cliënt en/of het cliëntstelsel te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in je afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de cliënt en/of het cliëntstelsel door het doen van een melding daartegen te beschermen;
5. doe een melding indien naar jouw oordeel de bescherming van de cliënt en/of het cliëntstelsel de doorslag moet geven.

Van contacten met de cliënt en/of het cliëntstelsel over de melding kun je afzien:

- als de veiligheid van de cliënt, die van jezelf, of die van een ander in het geding is;
- als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de cliënt en/of het cliëntstelsel daardoor het contact zal verbreken.

Dit besluit dient altijd genomen te worden in samenspraak met de manager en teamleider. Stel de directiesecretaris hiervan in kennis.

Leg de melding zorgvuldig vast in het dossier. Teken daarbij ook aan:

- welke informatie je bij de melding hebt verstrekt en welke afspraken je met de organisatie Veilig Thuis hebt gemaakt;
- of je al dan niet over de melding met de cliënt hebt gesproken;
- heb je geen contact gehad met de cliënt over de melding, teken dan ook aan waarom dit zo is besloten;

- leg ook de naam en de functie vast van de medewerker van de organisatie Veilig Thuis bij wie je de melding hebt gedaan;
- word je later door organisatie Veilig Thuis over (de uitkomsten van het onderzoek naar) de kindermishandeling of het huiselijk geweld geïnformeerd, leg dan ook deze informatie vast. Doe dit ook als kindermishandeling of huiselijk geweld niet is gebleken.

De organisatie Veilig Thuis leidt de cliënt naar noodzakelijke hulp.

Blijf ook na je melding attent op signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld en doe zo nodig een nieuwe melding als de situatie verslechtert. Blijf ook attent op signalen als de organisatie Veilig Thuis heeft besloten om geen actie te ondernemen naar aanleiding van je melding en doe een nieuwe melding als de signalen duidelijker worden of als de situatie verslechterd.

De organisatie Veilig Thuis houdt de melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat de cliënt en/of het cliëntsysteem daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kun je meteen advies vragen aan de organisatie Veilig Thuis. Doe dat altijd in samenspraak met de manager en teamleider en informeer de directiesecretaris hierover. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kun je zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

In noodsituaties kan de manager contact zoeken met de Raad voor de Kinderbescherming of met de crisisdienst van het Bureau Jeugdzorg en/of de politie vragen om hulp te bieden.

5 Horen, zien en zwijgplicht?

De manier waarop toestemming moet worden verkregen staat vrij. Mondelinge toestemming om gegevens te verstrekken is in principe voldoende. Maar met het oog op eventuele bewijsvoering, verdient schriftelijke toestemming de voorkeur. Noteer in beide gevallen de datum waarop toestemming verkregen is. Vermeld verder welke gegevens er precies verstrekt zullen worden, aan wie en waarom. Heb je bijvoorbeeld toestemming van de cliënt en/of het cliëntstelsel voor gegevensverstrekking, vermeld er dan bij voor welke informatie die toestemming precies geldt en met wie je de gegevens mag uitwisselen.

Het beroepsgeheim is niet absoluut. Ook zonder toestemming van de cliënt en/of het cliëntstelsel kan een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling, onder bepaalde voorwaarden, worden gedaan. De hulpverlener is dan van mening dat de plicht om te spreken zwaarder weegt dan de geheimhoudingsplicht.

Je moet altijd kunnen verantwoorden waarom je zonder toestemming meldt. Raadpleeg daarom eerst de digitale wegwijzer Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en Beroepsgeheim (www.huiselijkgeweldenberoepsgeheim.nl).

Ook leidt beantwoording van de volgende vijf vragen doorgaans tot een zorgvuldige besluitvorming m.b.t. het doorbreken van het beroepsgeheim:

1. Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van mijn cliënt en/of het cliëntstelsel behartigen?
2. Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te verbreken?
3. Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de cliënt en/of het cliëntstelsel te vragen of te krijgen voor het bespreken van de situatie met iemand die kan helpen?
4. Zijn de belangen van de cliënt en/of het cliëntstelsel die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de cliënt en/of het cliëntstelsel heeft bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken, aan wie moet ik dan welke informatie verstrekken, zodat het geweld of de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Het verstrekken van cliëntgegevens aan derden moet je goed kunnen motiveren, ook achteraf. Leg daarom alle stappen die je zet rondom het doorbreken van je zwijgen vast in het speciaal hiervoor opgezette dossier (zie stap 1 van het stappenplan). Denk onder andere aan het vastleggen van de antwoorden op bovenstaande vragen.

Bijlage 1: signaleringslijst huiselijk en seksueel geweld

Onderstaande lijst geeft een overzicht van signalen van huiselijk en seksueel geweld bij volwassenen¹. Dit overzicht is een hulpmiddel om vermoedens te onderbouwen.

Let op: Onderstaande lijst dient **niet** om huiselijk en/of seksueel geweld te 'bewijzen'.

Hoe meer van de genoemde signalen worden herkend, hoe groter de kans dat er sprake is van huiselijk en/of seksueel geweld. Denk hierbij bijvoorbeeld aan nog thuiswonende, niet weerbare cliënten met een extreme zorgvraag. Maar er zijn ook mensen waar aan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld/misbruikt. In alle gevallen geldt dat het Niet Pluis gevoel gedeeld dient te worden met de manager en een deskundige collega of een gedragskundige. Samen kan dan bekeken worden of, en zo ja, welke stappen er vervolgens gezet moeten worden.

In november 2016 is de [signalenkaart Huiselijk Geweld en Kindermishandeling](https://signalenkaart.nl/) geactualiseerd en doorontwikkeld op de thema's kindermishandeling en mensenhandel. Ook ontwikkelingen, zoals de komst van Veilig Thuis en de kennis die er nu is over de relatie tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling, zijn hierin verwerkt. De vernieuwde kaart bestaat uit een papieren en een digitale versie die voor iedereen makkelijk te gebruiken en snel toegankelijk is, ook op telefoons en tablets. Klik op de volgende link: <https://signalenkaart.nl/>

Huiselijk geweld volwassenen, signalen van het slachtoffer

Hij/zij:

- gaat altijd onder begeleiding van de partner over straat
- heeft nauwelijks contact met anderen, zelfs niet met de familie
- moet altijd overal verantwoording over afleggen aan de partner
- heeft regelmatig verschillende blauwe plekken, kneuzingen en botbreuken
- mag niet over eigen geld beschikken
- gedraagt zich nederig/slaafs ten opzichte van de partner
- doet niets zonder eerst toestemming te vragen
- heeft moeite met het maken van oogcontact
- is zichtbaar bang voor de partner
- is schrikachtig
- zegt vaak: "Ik mag van mijn partner niet....."

---

¹ Slachtofferhulp Nederland

Seksueel geweld volwassenen, signalen van het slachtoffer

Er is sprake van:

- seksueel overdraagbare aandoeningen, HIV
- abortussen
- chronische pijn in het bekken, chronische genitale pijn
- vaginisme (het onvrijwillig samentrekken van de spieren rondom de vagina waardoor geslachtsgemeenschap (bijna) onmogelijk is)
- chronische vaginale- of urineweginfecties
- blauwe plekken of scheurtjes aan vagina of anus
- genitale beschadiging of verminking
- frequente/ongewenste zwangerschappen
- menstruatiestoornissen
- vroege hysterectomie (het verwijderen van de baarmoeder)
- promiscue gedrag (verschillende, wisselende, seksuele contacten met meerdere personen van beide geslachten, meestal zonder emotionele binding)
- onvruchtbaarheid
- slechte hygiëne

Huiselijk en seksueel geweld, signalen van de pleger

Hij/zij:

- is snel jaloers
- is eerst agressief en dan weer heel lief of: wisselt snel tussen agressief en liefdevol gedrag t.o.v. de partner
- behandelt de partner als zijn of haar bezit
- maakt thuis dingen kapot
- belooft steeds dat het niet meer gebeurt
- wil altijd weten waar de ander is en wat hij of zij doet
- weigert huisbezoeken / hulp